

İSTANBUL GEZGİNLERİ

Aksiyon 42 / 22.02.2015

FATİH CAMİİ'NDEN KARIYE'YE

İçindekiler

Fatih Camii ve Külliyesi	3
Benlizade Ahmet Reşit Efendi Külliyesi	5
Darüşşafaka	6
Çukurbostan (Aspar Sarnıcı)	8
Sultan Sarnıcı	9
Yavuz Selim Camii	9
İsmail Ağa Camii	12
Murad Molla Kütüphanesi	14
Aya Yorgi Potira Kilisesi	15
Fethiye Camii ve Müzesi	15
Dırağman Camii	16
Hirami Ahmet Paşa Mescidi	17
Mehmet Ağa Külliyesi	17
Nişancı Mehmet Paşa Camii	18
Halil Efendi Medresesi	18
Üçbaş Camii	19
Zincirlikuyu Hamamı	20
Atik Ali Paşa Camii	20
Hattat Mustafa Rakım Efendi Türbesi	20
Semiz Ali Paşa Medresesi	21
Nurettin Cerrahi Tekkesi	21
Canfeda Hatun Camii	22
Aetios Sarnıcı (Vefa Stadı)	22
Kariye Müzesi	23

Fatih Camii ve Külliyesi

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethinden sonra kendi adını taşıyacak bir külliye yaptırmak, şehri Osmanlı mimarisi ile süslemek istemesi üzerine külliye yapılmak üzere yer arayışlarına başlar. Tam bu sırada 1455 senesinde Rum Ortodoks Patrikhanesi olarak kullanılan Havariyun Kilisesi çok eski olması nedeni ile Rum Patrik'i Gennadius'un isteği ile boşaltılarak patrikhane Pammakritus Manastırı'na taşınır. Bunun üzerine Fatih yaptıracığı külliyesi için yeri belirler, zaten çok harap durumdaki Havariyun Kilisesi yıktırılacak, açılan alana da külliye yapılacaktır.

Külliye inşaatına 1463 senesinde başlanır, 7 sene sonra 1470 senesinde de tamamlanmıştır. Külliye mimarı ise Atik Sinan'dır.

Külliye merkezinde cami bulunmaktadır. Camiden başka türbe, kütüphane, medrese, tabhane, darüşşifa, kervansaray, arasta, hamam ve hazirenden oluşan külliye 1766 depreminde oldukça zarar görmüş ve neredeyse tamamen baştan yapılmıştır.

Cami: Cami ilk yapıldığında merkezi bir büyük kubbe, mihrap tarafında bir yarım kubbe ve yanlarda daha küçük 3'er kubbeden oluşuyordu. 1557 ve 1754 depremlerinde hasar gören cami onarıldıysa da 1766 depreminde gördüğü hasardan sonra onarmak yerine yeniden yapmak daha mantıklı bir çözüm olarak görüldü. Dönemin Sultanı III. Mustafa ceddinin hatırasını yaşatmak için küçük kıyamet olarak bilinen deprem sonrasında bütün imkanlarını kullanarak cami ve külliye yeniden yapılmasını sağlamıştır.

Yeniden yapılan cami bir merkezi kubbe ve her bir cephede birer yarım kubbeden oluşan bir yapıya sahipti. Klasik dönem cami mimarisine daha yakın olan bu plan, döneminin barok üslubunu sadece süslemelerde taşımaktaydı.

Türbe: Fatih Sultan Mehmet'in türbesi sekizgen planlıdır. 1766 depreminde hasar görmüştür. Cami ile birlikte tekrar inşa edilir. Kimi iddialara göre yeni caminin mihrabı eski camiye göre biraz daha ileri alındığı için Fatih Sultan Mehmet'in naaşı yeni camide mihrabın altında kalmıştır ancak bu ispatlanmış değildir. Daha sonra 1782 senesinde çıkan Cibali yangınında türbe zarar görmüş ve I. Abdülhamit tarafından yenilenmiştir. Sultan Abdülaziz ve Mehmet Reşad dönemlerinde de ufak tamiratlar geçiren türbe günümüzde de restore edilmektedir.

Fatih Sultan Mehmet'in türbesinin hemen yanındaki diğer türbe de Sultan'ın eşi Gülbahar Hatun'a aittir. Gülbahar Hatun'un türbesinde bir kızı ile iki saraylının daha sandukası vardır.

Kütüphane: Fatih Sultan Mehmet döneminde bir kütüphane olduğu bilirse de bu kütüphanenin caminin içerisinde olduğu düşünülmektedir. 1742 senesinde caminin kible tarafına hem dışardan hem de cami içerisinden girişi olan yeni bir kütüphane binası eklenmiştir. Kütüphane 1956 yılında boşaltılmıştır.

Medreseler: Caminin iki yanında iki sıra halinde uzanan medreselere 'Sahn-ı Seman Medreseleri' denilmektedir. Her iki taraftan camiye yakın olan medreselerden Haliç tarafındakilere 'bahr-ı siyah' (Karadeniz), Marmara tarafındakilere 'bahr-ı sefid' (Akdeniz) medresesi denilmektedir. Hem Karadeniz, hem de Akdeniz medreseleri 4'er tane medrese bölümünden oluşmaktadır. Her bir bölüm 19'ar oda ve her bir dershaneden oluşmaktadır. Bu medrese bölümlerinin isimleri de kible tarafından başlayarak simetrik olarak 'baş kurşunlu, baş çifte kurşunlu, ayak çifte kurşunlu ve ayak kurşunlu' medrese isimleri ile anılmaktadırlar.

Bu asıl medreselerden başka bunların dışında 'tetimme' medresesi olarak anılan hazırlık medreseleri bulunmaktaydı Bu medreseler günümüze ulaşmamıştır.

Tabhane: Akdeniz Medreseleri hizasında ve baş kurşunlu medresenin devamı şeklinde bulunmaktadır. Bir medrese planı ile yapılmıştır. Bir dönem tabhane olarak kullanıldıktan sonra medrese olarak da kullanılmıştır. Kervensaray ve imaret bu yapının alt tarafındadır.

Darüşşifa: Günümüze ulaşmamıştır. Tabhanenin Karadeniz medreseleri tarafında simetriğinde bulunmaktaydı.

Kervansaray: Tabhanenin altındadır. İçi doldurulmuş durumdayken 1980’lerde onarılmış ve ön taraflarına eklenen dükkanlarla birleştirilmiştir.

Arasta: Külliyeinin güney tarafında bugünün Saraçhane’sine kadar uzanan alanda çarşı olduğu sanılmaktadır. Günümüze ulaşmamıştır.

Hamam: Külliyeinin güneyindeydi. Çukur bir bölgede kaldığı için ‘Çukur Hamam’ olarak anılırdı. Günümüze ulaşmamıştır.

Hazire: Türbelerin çevresindeki bölümdür. Aralarında ünlülerin de bulunduğu birçok kişi defnedilmiştir. Plevne müdafisi Gazi Osman Paşa’nın türbesi de buradadır.

Benlizade Ahmet Reşit Efendi Külliyesi

Durumu içler acısı bir külliye Benlizade Ahmet Reşit Efendi külliyesi. 1777 yılında Mekke Kadısı Ahmet Reşit Efendi tarafından yaptırılan külliye türbe, sebil ve darülkurradan oluşmaktaydı. Külliyeinin 1984 yılına kadar Benlizade Ailesi’nde olan vakfiyesi bu tarihte Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne aktarılmıştır. Ancak külliyeinin bakımsız kalması bundan çok daha öncedir, 1930’lu yıllarda fotoğraflanan külliyeinin o zaman ki durumu şimdiki gibi olmasa da çok iç açıcı değildi. Bir dönem hemen yanı başındaki Darüşşafaka ile birlikte Ziraat Bankası’na satılan külliye günümüzde hala restore edileceği günü beklemektedir. Ön cephedeki bütün pencereleri ve kapıları örülü olduğu için içerisi bu taraftan görülemeyen külliyeinin içerisine arka

cepheden girildiğinde ise sandukaların yıkık dökük durumu çok net görülebilmektedir.

Darüşşafaka

Kelime olarak 'şefkat yurdu' anlamına gelen Darüşşafaka 'Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye' isimli bir hayır derneği tarafından kurulmuştur. 1864 senesinde Yusuf Ziya Paşa, Gazi Ahmet Muhtar Paşa gibi isimlerin başvurusu ve Sultan Abdülaziz'in fermanı ile kurulan dernek, ilk olarak Beyazıt'taki Emetullah Kadın Mektebi bünyesinde bir okul açar. Bu okulun amacı Kapalıçarşı ve çevresindeki çırakların eğitilmesiydi. Gayet başarılı olan bu okulun bir şubesi de daha sonra Aksaray'da Ebubekir Paşa Mektebi bünyesinde açılır.

'Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye' derneği Islahat Fermanı (1856) sonrasında gayrimüslüm okullarının sayısının hızla ve denetimsiz olarak artmasının, kaliteli eğitim veren bu okullara müslümanların da kabul edilmesinin, müslüman teba üzerinde oluşturabileceği etkilerinin azaltılması için kurulmuştur. Derneğin gelirleri daha çok bağışlar olarak kabul edilse de ilk yıllarında Kapalıçarşı'da bulunan 105 dükkanın kiraları bu kuruma vakfedilmiştir. Derneğin amacının müslüman tebanın da üst seviye eğitim almasının sağlanması olmasına rağmen açılan ilkokula gayrimüslümlerin de kabul edilmesi, gayrimüslüm okullarının müslümanları kabul etmelerine karşılık bir misilleme olarak kabul edilebilir.

1868 senesinde Galatasaray Lisesi'nin kurulması ve bu okula genelde varlıklı ailelerin çocuklarının kabul edilmesi üzerine 'Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye' derneği yoksul ailelerin yetenekli ve zeki çocuklarının kabul edileceği bir okul kurmaya karar verir ve aynı yıl Fatih'te, Maşuk Paşa Konağı satın alınarak buraya bir okul binası inşa ettirmeye başlanır. İtalyan mimar Barironi'nin tasarladığı binanın planlarını Ohannes Amira Balyan çizmiştir. 17 Haziran 1873 yılında tamamlanan binada eğitime 28 Haziran 1873 tarihinde başlanmıştır.

Okul ilk açıldığı yıllarda derslere askeriden subaylar ve sivillerden de gönüllü hocalar girmişlerdir.

Açılan bina hem erkek hem de kız öğrencilere eğitim verebilecek şekilde iki ayrı bölümden oluşacak şekilde olmasına ve iki ayrı girişi bulunmasına rağmen karma eğitime ancak 1971 tarihinde başlanabilmiştir.

İlk mezunlarını 1881 senesinde veren okulun ilk döneminde mezunları yüksekokul mezunu seviyesinde kabul ediliyordu. O dönemde yüksekokul mezunlarına daha çok 'Posta Telgraf Nazırlığı'nda görev almaktaydılar ya da öğretmen olmaktaydılar.

1904 senesinde okulun kurucusu olan cemiyet kapatılır ve okul 'Maarif Nazırlığı'na bağlanır ancak 5 sene sonra 1909'da cemiyetin tekrar kurulur ve okulun idaresini de tekrar kendisine alır. 1935 senesinde ise cemiyet isim değiştirilerek 'Türk Okutma Kurumu' adını alır ve 1953 senesinde 'Darüşşafaka Cemiyeti' adını alana kadar da bu isimle anılır.

Geleneğin aksine 1964 senesinde babası olan çocuklar da okula kabul edilmeye başlanır ama bu durum uzun sürmez 1977'de tekrar eski düzene geçilir.

1873 senesinde hizmete başlayan Darüşşafaka binası 121 senelik hizmetin ardından sonra 1994 senesinde okulun Maslak'a taşınma ile birlikte boşaltılarak 'bankacılık okulu' yapılması amacıyla Ziraat Bankası'na satılır. Okul bir türlü açılmayınca da bina 2012 senesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilir.

Bugün hala 1953 ve 1972 yılları arasında yapılan binalarla birlikte ana bina da okul olarak açılmak üzere restore edilmektedir.

Çukurbostan (Aspar Sarnıcı)

(Yazı için Ayşen Karakullukçu Mert'e teşekkür ederiz.)

Çukurbostan, eski İstanbul'da Bizans döneminden kalma açık hava sarnıçlarına halk arasında verilen addı. Bu derin çukurlar uzun yıllar boyunca içme suyu depolamak için kullanılmıştı. Geçen yıllar, bu sarnıçların diplerini verimli bir toprak tabakası ile doldurmuştu. Zamanla açık hava sarnıçları kullanılmaz olunca, halk buralarda biriken mümbit toprak tabakasında sebze-meyve yetiştirmeye başladı. Bu sarnıçlar boşken derin çukurları andırdıkları ve sebze-meyve bahçesi olarak kullanıldıkları için halk arasında çukurbostan adıyla anılmaya başlandı.

İstanbul'da biri sur dışında, üçü sur içinde olmak üzere toplam 4 çukurbostan vardır. Bunlardan en iyi korunanı Bakırköy-Osmaniye'deki Fildamı Sarnıcıdır. Suriçi'ndeki sarnıçlar ise Karagümrük, Çarşamba ve Altımermer semtlerinde bulunmaktadır. Aslında Bizans döneminde sur içindeki sarnıç sayısı dörttü fakat bu sarnıçlardan birinin üzerine İstanbul Üniversitesi'nin binalarından biri oturtulmuş, sarnıç tümüyle kaybolmuştur.

Aspar Sarnıcı

İstanbul'un sur içinde bulunan sarnıçlarından en iyi korunanı Aspar Sarnıcı'dır. Bu sarnıç günümüzde Çarşamba semti yakınlarında kalmaktadır.459 yılına tarihlendirilen bu sarnıç da bir süre bostan olarak kullanıldıktan sonra içine küçük ölçekli bir yerleşim yeri kuruldu. Camisi, sokakları, evleri ve dükkânlarıyla bu sarnıç bir mahalleyi andırdığı için çukurbostan adı burada daha ziyade bir semt adı olarak kullanılmaya başlandı. Yavuz Sultan Selim Camii'nin arkasında kalan yerleşim yerleri bu nedenle günümüzde hâlâ Çukurbostan adıyla anılmakta olan bir semttir. Çukurbostanın içinde kalan yerleşim yerleri ise bir yangında yok olmuş, uzun süre boş kalan alan bir müddet pazar yeri olarak kullanılmış, daha sonra da Fatih Belediyesi tarafından spor alanı ve park olarak halkın kullanımına kazandırılmıştır.

Sultan Sarnıcı

Ne zaman ve kimin tarafından yaptırıldığı tam olarak bilinmeyen sarnıcın yapım teknikleri açısından incelendiğinde IV.yy. sonlarına yani İmparator Theodosius dönemine tarihlendirilmektedir. Dikdörtgen planlıdır 7'si granit 21'i beyaz mermer olmak üzere toplam 28 sütun tarafından taşınmaktadır.

Yavuz Selim Camii

(Yazı için Ayşen Karakullukçu Mert'e teşekkür ederiz.)

Yavuz Sultan Selim ; ilk halife, hazinenin değişmeyen mühürü, sert asker, üstün komutan, yeri geldiğinde acımasız, ama şiir yazan, Farsça yazılmış Divanı bulunan, Şah İsmail'i en büyük düşmanı sayan, kendisini kutsal yerlerin hademesi ve Tanrı'nın kölesi kabul edip, kölelik belirtisi olarak da küpe takan, sırtında çıkan Aslan Pençesi çıbanı sonu olan tarihe "Asrın Güneşi " diye yazılan sekiz yıllık hükümdarlığına çok iş sığdıran Osmanlı Sultanı.

Haliç manzaralı, İstanbul'un yedi tepesinden birinin üstünde yer alan Selatin Camii'lerinden biridir Yavuz Selim Camii ve Külliye'nin tam ortasında yer alır. Camii, imaret, sıbyan mektebi, hamam, darüşşifa ve türbeden oluşan külliye'den günümüze camii, türbe ve dış avlu girişinde bulunan Sıbyan Mektebi kalmıştır. Sultan I. Selim tarafından yapımına 1519 başlatılmış, kitabesinden anlaşıldığına göre Sultan'ın ölümü üzerine oğlu Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1522'de tamamlanmıştır. İstanbul'un orta büyüklükteki camilerinden biri olan yapı, o dönem için şehrin en uzak semtinde yapılmıştır. Bazı kaynaklarda mimarı Sinan olarak belirtilmiştir. Fakat o tarihlerde Sinan henüz mimarlık mesleğinde Saray tarafından tanınmamaktadır. Külliye'nin mimarı Acem Ali'dir. Yapı, bu nedenle "Mirza Sarayı" adıyla da anılır.

Camii kare planlı olup, 24m çapında, 32.5 m yüksekliğinde büyük pantifli bir kubbe ile örtülmüş ve kubbenin ağırlığı duvarlara gömülmüş kemerlere verilmiştir. Yanlarda bulunan tabhane

kanatları pantifli küçük kanatlarla örtülmüş dokuz kubbeden oluşur. İki minaresi tabhane kanatları ile şadırvan avlusunun birleştiği köşelere yerleştirilmiştir. Kare kaideli, çokgen gövdeli, tek şerefeli, şerife altlıkları mukarnaslı olup, temiz taş işçiliği yapılmış olup, 38 m yüksekliğindedir. Yapımında küfeki taşı ve yer yer bazı kısımlar ve kemerlerde kırmızı taş kullanılmıştır, caminin sol tarafındaki hünkar mahfili, zarif, dilimli, kemerli, alt tavanı çok renkli, nefis kalem işleri ile süslü ve çeşitli renklerde mermer sütunlar üzerine oturtulmuştur.

Yanları şebeke süslemeli mermer minber ve taş mihrap geleneğe bağlı olarak sade ve klasik üsluptadır. Mermer mihrap sade silmeli bir çerçeveye mukabil zengin ve güzel mukarnaslara sahiptir. Mihrap nişinin köşelerinde siyah mermerden kum saatleri vardır. Kapı kanatları ve pencere kapakları fildişi ve sedefle zenginleştirilmiş güzel ağaç işçiliği örneğidir. Yan giriş kapıları kemerli sade bir niş içindedir, orta kapı ise zengin mukarnaslı, yukarıdaki dendanlı tacı ve kırmızı beyaz geçmeli taşlarla örülmüş kemeri ile bir hayli gösterişlidir. Son cemaat duvarında caminin cümle kapısının iki tarafında ikişer alt pencere ve birer mukarnaslı mihrap bulunmaktadır. Cümle kapısının kemeri üzerinde caminin üç satırlık sülüs celîsiyle yazılan Arapça kitâbesi mevcuttur. Kapı kanatları ahşap künde-kârî sanatının en güzel örneklerindedir. İçte ve avludaki sivri kemerli pencere alınlıkları renkli sır tekniği ile imal edilmiş olup, zarif çinilerle süslenmiştir. Giriş kapısının sağındaki duvarda güneş saati bulunmaktadır. Kuzeydeki şadırvan avlusu 18 sütun üstüne 20 kubbeli ve revaklıdır. Şadırvan avlusuna mermer oymalarla süslü üç kapıdan girilir. Türbe Kapısı, Kırk Merdiven Kapısı, Çarşı Kapısı adını alan bu kapılar 1990 yılında yenilenmiştir. Evliya çelebi Seyehatnamesinde bir dördüncü kapı daha sayar ki bu da Çukurbostan tarafındaki kapıdır.

Avlunun ortasındaki mermer şadırvan sekiz mermer sütun üzerinde, sivri kubbeli, kurşun kaplı ahşap çatılıdır. Bu şadırvanın çatısını IV. Murat yaptırmıştır. Son cemaat yerinin avluya bakan yüzü değerli

çinilerle bezelidir. Dış avlu girişinde sıbyan mektebi günümüze kadar ulaşmıştır. Giriş kapısının yan duvarında bir güneş saati yer alır. Küfeki taşından yapılmış olan caminin hemen yanında Bizans döneminden kalma "Aspar" açık su sarnıcı bulunmaktaydı. Bir kenarı yüz elli iki metre olan ve İstanbul'un en büyük su sarnıçlarından biri olan kare planlı yerde bugün Çukurbostan Camii ile Eğitim Parkı bulunmaktadır. İmareti yıkılmış olan külliye'nin sıbyan mektebi, dış avlu kapısı yanındadır.

Camii mihrabının önünde Yavuz Sultan Selim'in türbesi bulunur. Oğlu Kanuni tarafından camiinin arkasına yaptırılan türbe sekizgen planlıdır. Alçak kasnak üzerine yivli basık bir kubbe ile örtülüdür. Onlar kadar gelişmiş olmasa da Mimar Sinan'ın türbelerini hatırlatır. Önünde, üç sütun üzerine yuvarlak kemerli revak bulunur. Kapının iki yanında Selçuklu motiflerini andıran yıldız geçmeli çini panolar yer alır. Revaklı kapıdan girince renkli çiniler, abanoz ağacından sedef-fildişi kakmalı pencereler ve etrafı dolanan 'her nefis ölümü tadacaktır' ayeti sizi karşılar. Yavuz Selim'in lahti türbenin ortasındadır. Başucunda tahta çıkış ve ölüm tarihi altın yaldızla yazılıdır. Kapıda ise Abdülhak Hamid'in Hulusi Efendi hattıyla yazılı şiiri asılıdır. Türbe mimarı Acem Ali'dir. Sandukanın çevresi sedefkaridir.

Sandukanın üzeri İbn-i Kemal'in kaftanı ile örtülüdür. Hikaye şöyle rivayet olunur; Yavuz Selim Mısır seferine giderken İbn-i Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamurla kaftanı kirlenmiş, bunun üzerine sultan: "Bilginlerin atının ayağından sıçrayan çamur, kaftanımın süsüdür" diyerek, kaftanın ölümünden sonra üzerine örtülmesini vasiyet etmiştir. Sedef çerçeveli sandukanın üzerinde bu kaftan örtülüdür. Caminin türbelerinden birinde Kanuni'nin annesi Ayşe Hafsa Sultan ile Kanuni'nin küçük yaşta ölen şehzadeleri, diğer türbede ise 1861'de ölen Sultan Abdülmecit ve oğulları gömülüdür. Sultan Abdülmecit türbesi, altı köşeli basit bir kubbeli yapıdır.

İsmail Ağa Camii

(Yazı için Ayşen Karakullukçu Mert'e teşekkür ederiz.)

Fetihten sonra bugünkü adını alan, muhafazakar yapısını hep koruyan bir semt FATİH. Fatih'in Çarşamba'sının adını da buraya ilk yerleşen Karadenizlilerin koyduğu söylenir. Benim kuşağım Çarşamba pazarını, yaz kış gelinler için beyaz ayakkabı satan meşhur marka mağazasını ve dizi diz çeyizci, gelinliklerini, camilerini, en favori Ramazan gezilerinden Hırka-i Şerifi, Karadeniz Pidesi'nin en has yerini bilir de, İslami Tarikatların ve cemaatlerin merkezi sayılan bölgede çok sayıda sinagog ve kilise olduğunu. Fener ile Çarşamba'nın adım hesabı yakınlığını bilmez.

Fener Rum Patrikhanesi ile İsmail Ağa Camii birbirine yürüme mesafesinde, ayrı dünyalar, ayrı desteklerle, birbirine karışmadan, kaynaşmadan, ince kırmızı hat üzerinde yan yana. Bu birliktelik bakış açılarının kimine göre planlı, kimine göre de bir rüyaya bağlı.

Camii ile birlikte anılan İsmail Ağa Cemaati Nakşibendiliğin Halidiye koluna bağlı. Manevi olarak cemaatin lideri "Efendi Hazretleri Mahmut Ustaosmanoğlu" , 1954 -1996 yılları arasında camii de imamlık yapmıştır. Cemaat kendini; Ehl-i Sünnet yolunda bir ilim ve kardeşlik cemiyeti olarak kendilerini tanımlıyorlar. Özel kıyafet ve şekil şartlarına mensup cemaatin mensupları semt civarındaki diğer camilerde imamlık yapmakta ve böylece etkilerini sürdürmektedir.

Camii 1723 tarihinde Şeyh'ülislam İsmail Efendi tarafından kendi adına ve fevkani olarak yaptırılmıştır. Fevkani olduğundan merdivenle çıkılmaktadır. Camii kagir ve kubbelidir. Ana kubbeden ayrı, iki yanda üçer kubbe daha vardır. Camiinin duvarları birbirinden farklı ölçülere sahip ve en, boy, yükseklik bakımından Kabe ile birebir aynıdır. Sade mimarisi turistik bir değer taşımaz ama dünyada Kabe ölçülerine göre yapılmış tek camiidir. Lale Devri Osmanlı mimarisinin barok üsluba geçiş örneklerinden camiinin içinde sekiz mermer sütun üzerine inşa edilmiş kadınlar bölümünün üstünde beş küçük kubbe yer almaktadır ki bu da Kabe çevresindeki revakları hatırlatır.

Bu bölümün sağında ve solunda duvara oyulmuş iki mermer mihrap vardır.

1894 yılındaki depremde büyük hasar gören cami, uzun süre harabe halinde kalmıştır. 1952 yılında, Vakıflar İdaresi'nin kontrolü ve halkın yardımıyla aslına uygun olarak minaresi ile birlikte tekrar yaptırılıp ibadete açılmıştır. Bu tamirler sırasında son cemaat yerinin yanına, harim büyüklüğünde betonarme bir bina yapılarak cami genişletilmiştir. Eski şadırvanın yerine de bugünkü mermer hazneli, sekiz sütunlu ve barok kabartmalı şadırvan yapılmıştır. Binanın altına cadde tarafına da dükkânlar ilave edilmiştir. 1988 yılında son cemaat yerinin arkasına betonarme, tavanı beton, iki katlı geniş bir ilave daha yaptırılarak namaz kılma mahalleri büyütülmüştür.

Kareye yakın planlı caminin bütün duvarları kesme taş ve tuğla ile örülmüştür. Caddedeki, kemerli kapıdan geçilerek avluva girilmektedir. Avludan merdivenle beş gözlü, üzeri beş küçük kubbeli son cemaat yerine girilmektedir. Burada, sağ ve sol duvar oyularak iki mihrap yapılmıştır. Son cemaat yerinden harime geçilen kapı üzerinde on sekiz mısralık kitabesi görülür. Harimin üzeri, yüksek kasnağa oturmuş büyük kubbe, onun sağ ve solunda üçer küçük kubbe ile örtülmüştür. Harimin üç tarafını, sekiz mermer sütun üzerindeki ahşap kadınlar mahfili kuşatmıştır. Ana kubbeyi taşıyan sekiz sütun da bu mahfillere oturmaktadır. Alçıdan olan mihrap, 1989 yılında siyah mermerden şeritlerle süslenmiş olarak yeniden yapılmıştır. Minber tamamen mermerden, mihrap duvarına oturmuş vaaz kürsüsü ahşaptandır.

Sağ ve sol duvarlarında altlı-üstlü üçer, mihrap duvarında altlı-üstlü ikişer pencere bulunmaktadır. Müezzin mahfili, son cemaat yerindedir. Camide bin beş yüz kişi namaz kılabilmektedir.

Caminin sağ tarafında yer alan minare, kesme taştan örülmüş olup, tek şerefelidir. Girişi kadınlar mahfilindedir. Caminin kuzeyinde bulunan iki katlı ve cephesi dışa taşkın sıbyan mektebi, zamanımızda misafirhane olarak kullanılmaktadır. 1748 yılında Şeyhülislam Esad

Efendi'nin yaptırdığı bina da halen Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır. İsmail Ağa sokağına açılan avlu kapısından girildiğinde sağda Şeyhülislam mezarları, devamında altta tuvalet ve abdest alma mahalleri bulunmaktadır.

Bütün külliye'nin ihtiyaçları, İsmail Ağa İlim ve Hizmet Vakfı tarafından karşılanmaktadır. Nakşibendî tarikatına mensup olan İsmail Efendi, 1725 yılında vefat etmiş olup, mezarı caminin haziresindedir. Hazirede ayrıca büyük oğlu İshak Efendi, küçük oğlu Şeyhülislam Mehmet İshak Efendi ile diğer birçok şeyhülislamın mezarı bulunmaktadır. Yahya Kemal'in bu cami hakkında söyledikleri de çarpıcıdır. "Bu camide saf olduysanız, ruhunuz sizi sürekli zorlayacak ve hadi bir daha, bir daha İsmail Ağa'da namaz kılalım diyecektir."

Murad Molla Kütüphanesi

Murad Molla lakaplı Rumeli Kazaskeri Damadzade Mehmed Murad Efendi'nin 1769 senesinde yaptırdığı tekkenin ardından 1775 senesinde daha önce burada bulunan bir Bizans yapısının alt yapısı üzerine inşa edilmiştir. Kütüphane inşa edilirken bu altyapıya kitaplar için zararlı olacak nemin önüne geçilebilmesi için karşılıklı pencereler açılmıştır. Kütüphanenin kitapları günümüzde artık Süleymaniye Kütüphanesi'ne nakledilmiş durumdadır ama mekan hala halk ve çocuk kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Kütüphanenin hemen yanında bir de muhtemelen müstemilat olarak kullanılan meşrutası bulunmaktadır ve binanın planı asıl binanın planının küçük bir kopyası gibidir.

Murad Molla Tekkesi'nin ana binası olan tevhidhanesi günümüze ulaşmamıştır ama harem ve selamlık bölümlerini barındıran meşrutası hala ayakta.

Aya Yorgi Potira Kilisesi

1583 ve 1669 tarihli kaynaklarda adı geçmektedir. 1730 yılında yanan kiliselerin ihya edildiğine dair bir kaynakta da adı geçmektedir ki bu dönemde yeniden inşa edildiği düşünülmektedir. Son restorasyonu 1830 tarihlidir. Yaklaşık 25 sene önce kilisenin çanı çalınmıştır. Kilise Aziz Yorgi'ye ithaf edilmiştir.

Fethiye Camii ve Müzesi

Daha önce aynı yerde bulunan bir kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmeyen bir kilisenin üzerine 13. yy.'ın sonlarında (1293'den önce olmuş olmalıdır zira bu tarihte buraya bir rahibin atandığına dair kayıtlar mevcuttur) saray ileri gelenlerinden Mihail Glabas Tarkaniotes tarafından yaptırılmıştır. Daha önce yapılmış olan kilisenin 'Latin İstilas' sırasında harap olduğu ve belki de yıkıldığı, bunun üzerine de yeniden yaptırıldığı düşünülmektedir. Mezar şapeli de kilisenin yeniden yapılmasından hemen ardından (1315'e doğru) Mihail Glabas'ın eşi tarafından yaptırılmıştır.

Kilise Hz. Meryem adına kurulmuş 'Teotokos tis Pammakaristu Manastırı'nın kilisesidir.

İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethini takiben Ayasofya'da bulunan Rum Ortodoks Patrikhanesi' önce bugün Fatih Camii'nin olduğu yerdeki Havariyun Kilisesi'ne taşınır. Burasının çok bakımsız ve eski olmasından ötürü 1455 senesinde orası da boşaltılarak Pammakaristu Manastırı'nın kilisesi patriklik kilisesi haline getirilir. Aynı sene Fatih Sultan Mehmed Patrik Gennadius'u burada ziyaret eder ve kendisinden Hristiyanlığı anlatan bir risale yazmasını ister. Gennadius önce uzunca 'Kurtuluşun Tek Yolu Hakkında' başlıklı bir metin hazırlar ve bu metin Fatih'e sunar. Ancak metni çok uzun bulan Fatih daha kısa bir yazı yazmasını ister Gennadius'tan. Gennadius' da ilk metni kısaltarak tekrar Fatih'e göndermiştir. Gönderilen bu metin meşhur 'Gennadius itikatnamesi' olarak bilinmektedir.

III. Murad döneminde çevre nüfusu daha ağırlıklı olarak Müslüman tebadan oluşmaya başlayınca Azerbaycan ve Gürcistan'ın fethi hatırası olarak 1590'a doğru kilise camiye çevrilmiştir. Patrikhane buradan da önce Ayios Demetrios Kanavis Kilisesi'ne, daha sonra 1612 senesinde de bugün bulunduğu Ayios Georgios Kilisesi'ne taşınmıştır.

Yapı camiye çevrilirken Sadrazam Sinan Paşa tarafından bir de medrese eklenmiştir. Bu medrese 1911-1911 yılları arasında harap durumda olduğu için eskisinin planına sadık kalınarak Mimar Kemalettin tarafından yeniden yapılmıştır. Bu sırada camiye çevreleyen duvarlar da yıkılır. Medrese günümüzde hala ayakta ve kullanımdadır.

1938 senesinde restore edilen cami bu tarihte müze olmak üzere Müzeler Müdürlüğü'ne devredilir ama değerlendirilemez ve durduğu yerde yıpranmaya başlar. 1960'da çevre halkının isteği üzerine ufak bir restorasyondan daha geçirilerek yapının eskiden kilise olan kısmı tekrar cami olarak ibadete açılır. Mezar şapeli ise müze olarak hizmet vermeye başlar.

Yapının altında 28 sütunlu bir de sarnıç bulunmaktadır.

Mezar şapelinin içindeki mozaik ve freskolar 1960 restorasyonunda ortaya çıkarılarak restore edilmiştir. Deisis sahnesi, Pantokrator İsa ve 12 peygamber, 12 yortu mozaiklerinden Hz. İsa'nın vaftiz edilmesi yortusu gibi sahneler ile 4 büyük melek; 6'sı silinmiş 13 psikopos portresi (Kudüs'ün ilk ve doğudaki en eski patrikhanenin psikoposlar) ve üç müneccimler de resmedilmiştir.

Dırağman Camii

Günümüze sadece camisi ve sıbyan mektebi ayakta kalan Draman, Dırağman ya da Tercüman Yunus Külliyesi ismini banisinin mesleğinden almaktadır. Osmanlıda Dırağman ya da dragoman saray

tercümanlarına verilen isimdi. 1541 senesinde Kanuni Sultan Süleyman'ın tercümanlarından Yunus Bey tarafından yaptırılmıştır. Yunus Bey bu tarihte bu mevkiye daha önce yaptırdığı sıbyan mektebinin yanına cami-tevhidhane, derviş hücreleri, medrese eklettirmiştir. Daha sonra Yunus Bey'in kardeşi Mustafa Ağa'nın eklettiği darülcürre ile birlikte külliye biraz daha genişlemiş ve son olarak da tekkenin ilk postnişini Abdülmümin'in eklettiği tevhidhane ile birlikte külliye tamamlanmıştır. Caminin, medrese ve darülcürrenin mimarının Mimar Sinan olduğu bilinmektedir.

Zaman içerisinde birçok yenileme geçiren, dönem dönem metruk hale gelen külliye yapılarından günümüze sadece cami ve sıbyan mektebi ulaşmıştır. Cami de sıbyan mektebi yapılan onarımlar sırasında orjinalliklerini kısmen koruyabilmişlerdir.

Hirami Ahmet Paşa Mescidi

Bizans dönemindeki adı ve yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte mimari özellikleri bakımından XII. yüzyıl yapısı olduğu düşünülmektedir. Adı bilinmemesine rağmen Osmanlı döneminde Ayios İoannes en to Trullo adı ile anılmaya başlanmıştır.

Komşusu olan Pammakristos Manastır Kilisesi'nin 1455'te patrikhane kilisesi olması birlikte daha önce orada bulunan rahiplere tahsis edilen kilise manastır kilisesi halini almıştır. Daha sonra 1586 senesinde Pammakristos Kilisesi'nin de Fethiye Camii adı ile birlikte camiye çevrilmesinden sonra Ayios İoannes en to Trullo kilisesi de Hirami Ahmed Paşa tarafından mescide çevrilmiştir. Hiç bir dönemde kagir minaresi olmamış, yapılan ahşap minaresi ise günümüze ulaşmamıştır. Bir dönem kullanılamaz hale gelen mescid 1966-68 senelerinde restore edilerek tekrar ibadete açılmıştır.

Mehmet Ağa Külliyesi

III. Murat dönemi darüssaade ağalarından Habeşi Mehmed Ağa tarafından Mimar Sinan'ın öğrencilerinden Davud Ağa'ya 1585

senesinde yaptırılmıştır. Cami, tekke, türbe, hamam, darülhadis ve çeşmeden oluşmaktadır. Davud Ağa'nın ilk eserlerinden birisidir. Tekke ve darülhadis yapıları günümüze ulaşmamıştır.

Nişancı Mehmet Paşa Camii

Nişancı Boyalı Mehmed Paşa tarafından yaptırılan caminin inşasına 1584'te başlanmış ve inşaat 1589'da tamamlanmıştır. Mimarı tam olarak bilinmemesine rağmen Evliya Çelebi caminin mimarını Mimar Sinan olarak belirtir. Mimar Sinan'ın eser listesinde bu caminin olmamasına rağmen Evliya Çelebi'nin bu şekilde bahsediyor olmasının nedeni, Mimar Sinan'ın caminin ilk planlarını çizmiş sonrasında çalışmaları öğrencilerinden birisinin (Davud Ağa ya da Sedefkar Mehmet Ağa) tamamlamış olmasından ileri geliyor olabilir.

Cami aslında bir külliyenin merkez yapısıdır. Ancak külliyenin cami ve türbeden başka diğer ikisi yapısı olan medrese ve zaviye günümüze ulaşmamıştır. Nişancı Mehmed Paşa'nın vefatından sonra vakfiyesinin gelirleri ile yapılan medresenin mimarisi hakkında bir bilgi yoktur ama zaviyenin ahşap bir yapı olduğu ve bölgede çıkan yangınlardan birisinde yandığı bilinmektedir.

Tezkirecilik ve reisülküttaplık yapan Nişancı Mehmet Paşa son olarak önemli bir görev olan 'Nişancılık' vazifesine getirildiği için bu lakapla anılmaya başlanmıştır. 1594 sene vefat ettiğinde de külliyesine ölmeden yaptırdığı sekizgen planlı türbesine defnedilmiştir.

Halil Efendi Medresesi

Anadolu Kazaskerliği ve İstanbul Kadılığı görevlerinde bulunan Kaba Halil Efendi tarafından İstanbul Kadılığı görevine getirildi 1754 yılından sonra ve vefat ettiği 1767 yılından önce yaptırılmıştır. Kitabeye için ayrılan bölüm boş olduğu için tam inşaat tarihi bilinmemektedir. Medresenin dershanesinin mimari yapısı yapıldığı dönemin sıbyan mekteplerine benzediği için kimi kaynaklarda sıbyan mektebi olarak geçse de aslında medresedir. Kaba Halil Efendi vefatından sonra

medresenin avlusuna defnedilmiştir. Medrese dershanesi ile aynı sırada avlu giriş kapısına göre simetriğinde Etyemez Baba türbesi bulunmaktadır.

Üçbaş Camii

(Yazı için Betül Gürler'e teşekkür ederiz.)

Osmanlı döneminde Karagümrük'ün Zincirlikuyu olarak anılan kesiminde yer alan Üçbaş Camii Müderris Nureddin Hamza Efendi tarafından 939/ 1532 yılında Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Cami Sinan'ın İstanbul'daki tarihi bilinen ilk eserleri olma özelliğini taşımaktadır. Evvelce duvarları ve minaresi kagir, tavanı ve çatısı ahşap olan cami, 1729 tarihli Balat yangınında büyük ölçüde hasar görmüştür. 1989 yılında yapılan onarım sonrasında eskiyen duvarları tuğladan örülerek yenilenmiş, tavan kısmı biraz yükseltilerek betondan düz olarak yapılmıştır. Avlu giriş kapısının solunda bulunan kısa ve kalın minaresi kesme taştan yapılmıştır. İç alanı 95 m2 olan caminin, mihrabı mermer kaplı, kürsüsü ahşap, minberi mermerdir. Tek giriş kapısı olup, ayrıca betondan yapılan mahfiline içerden ve dışardan çıkılmaktadır. Cami avlusunda bulunan, kagir bir yapıya sahip olan Üçbaş Medresesi bugün bakımsız ve kullanılamaz durumdadır. Ayrıca avlu içinde küçük bir mezarlık bulunmaktadır.

Caminin bir diğer özelliği de camiyi yaptıran Nureddin Hamza Efendi'nin camiyi ahiretteki kasası olması için yaptırmış olmasıdır. Evliya Çelebi ye göre bu camiyi yaptıran Nurettin Hamza Efendi, Hz. Muhammed'i tiraş ettiği için berberlerin piri kabul edilen Selman-ı Pak'ın köçeklerindendi.(Köçek, Şeyhlerin, yaşlı kimselerin hizmetinde bulunan kimselere söylenmektedir) . Nurettin Hamza Efendi işinin o kadar ehlidir ki civarda 'sosyete berberi' diye anılır ve çok fazla ücret ister. Bu nedenle kendisinden 'parayı çok seven berber' diye söz edilir. Üçbaş Camii'ni yaptırdığında ise herkes çok şaşırır. "Sen parayı çok severdin, nasıl oldu da cami yaptırdın?" diye sorarlar. O da kendisini eleştirmek için sorulan soruya "Parayı çok severim doğru,

ama işin ucunda ölüm var. Öldükten sonra da parayı yanımda götürmek için cami yaptırdım.” diye cevap verir.

Zincirlikuyu Hamamı

Adını Atik Ali Paşa Camii ile arasında bulunan kuyudan almaktadır. Günümüzde metruk vaziyettedir. Adını aldığı kuyu ise kapatılmıştır.

Atik Ali Paşa Camii

Şah Kulu İsyanı sırasında isyanı bastırmasına rağmen, ağır yaralandığı için şehit olan ve Şehit, Vasat, Hadım gibi lakapları da olan II. Beyazid’in sadrazamı Ali Paşa tarafından yaptırılmıştır. Camiinin ne zaman yapıldığı tam olarak bilinmemekle birlikte Ali Paşa’nın 1511’deki vefatından daha önce yapıldığı muhakkaktır zira Ali Paşa’nın 1509’daki vakfiyesinde de bahsedilmektedir.

Caminin su ihtiyacını karşılayan ve hemen yanı başında bulunan bir kuyudan dolayı Zincirlikuyu Camii olarak da bilinmekteydi. Camiye su bağlandıktan sonra kuyu kapatılmıştır.

Birçok kez onarım gören cami 1648 depreminde oldukça hasar görmüş, minaresi şerefesine kadar yıkılmıştır.

Çok kubbeli yapısı nedeniyle İki dönem Osmanlı mimarisinin izlerini taşımaktadır.

Hattat Mustafa Rakım Efendi Türbesi

1757 senesinde Ünye’de doğan Hattat Mustafa Rakım Efendi, ilköğrenimini tamamladıktan sonra medrese eğitimi almak için babası tarafından İstanbul’a getirildi. Burada yazma ve çizmeye olan yatkınlığı anlaşılınca kendisini ‘hat’ sanatına verdi. Çizdiği resimler ve yazıları bir vesileyle dönemin Sultanı III. Selim’e ulaştı. Selim kendisinden portresini yapmasını istemiştir. Sarayla bu şekilde çalışmaya başladıktan sonra paraların üzerindeki yazıları, tuğraları o yazmaya başlamıştır. Ayrıca şehzadelerin yazı hocası da o olur. Bu

vesileyle daha sonra II. Mahmut olarak tahta geçecek olan Şehzade Mahmut'un sevdiği bir hocası haline gelir. II. Mahmut tahta geçtiğinde de saray ile çalışmaya devam eder.

Mustafa Rakım Efendi 1805 senesinde İzmir kadısı olarak atandı. Daha sonra 1818 senesinde İstanbul, 1820'de de Anadolu kazaskeri oldu. 1826 senesinde ise felç geçirerek hayatını kaybetti, Karagümrük'e defnedildi. Türbesi vefatından sonra eşi tarafından yaptırılmıştır.

Semiz Ali Paşa Medresesi

Kanuni Sultan Süleyman dönemi sadrazamlarından Semiz Ali Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Kitabesi olmadığı için tam olarak ne zaman yapıldığı bilinmemekle birlikte 1558 senesinde müderris atandığı ve bu tarihte eğitime başlandığı için bu tarihten hemen önce tamamlandığı düşünülmektedir. Mimar Sinan'ın yaptığı diğer medreselerin aksine bir külliye başlı olmayan bir medresedir.

Medrese 15 odalı olup klasik medrese planında, 'U' şeklindedir. Asıl girişi Hasan Fehmi Paşa (eski Nişanca) Caddesi üzerinde iken bu caddenin sonradan açılan Fevzipaşa Caddesi ile birlikte önemini yitirmesinden dolayı bu giriş kapatılarak, dershane tarafında yeni bir giriş açılmıştır.

Zaman içerisinde birçok onarım gören medresenin avlusu özgün halini yitirmiştir. Hücre revaklarına bodrum kata inmek için merdivenler açılmış, hücrelerin ocakları kapatılmış, hücre kubbelerinin alemleri yok olmuş ve hücrelerin düzenleri değişmiştir.

Nurettin Cerrahi Tekkesi

Halvetiliğin Cerrahi kolunun asitanesi'dir. Tarikatın kurucusu Seyyid Nurettin Muhammed el- Cerrahi tarafından kurulmuştur. Telle ilk olarak 1703 senesinde Sultan III. Ahmed tarafından inşa ettirilmiştir.

Daha sonra 1766-67 yılları arasında eski plana sadık kalınarak yeniden inşa edilir. Ancak 1782 senesinde çıkan Balat yangınında yerle bir olan tekkenin müritleri önce farklı yerlerde ibadete devam ederler. 1785 senesinde ise önce türbe yeniden ihya edilir. Ardından tevhidhane yapılır. Önce dervişlerin barınması için genişçe bir oda yapılır ama çok geçmeden derviş hücreleri de yeniden inşa edilir. Bu yeniden inşa sürecinde tekkenin yerleşim planında değişiklikler olur. Sultan II. Mahmud döneminde 1818-19'da yeniden inşa edilir yine aynı Sultan döneminde 1835-36 yıllarında tekrar onarım görür. Aradan geçem yıllar içerisinde birçok kez daha tamirat gören tekke günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Canfeda Hatun Camii

Sultan III. Murad'ın annesi Nurbanu Valide Sultan'ın gözde cariyelerinden olan Canfeda Saliha Hatun, Nurbanu Sultan'ın III. Murad'ın gözdesi Safiye Sultan'a karşı kurduğu 4'lü koalisyonun üyelerinden birisiydi (Diğer ikisi II. Selim'in kızı Esmehan Sultan ve harem vekilharcı Raziye Hanım). Nurbanu Sultan'ın vefatından sonra vasiyeti ile birlikte harem kethüdası olmuştur. III. Murad'ın vefatından sonra da kendisine yüksek bir maaş bağlanarak Eski Saray'a gönderilmiştir.

Canfeda Hatun'un 1584 senesinde yaptırdığı cami günümüzde orijinalliğini maalesef korumamaktadır. 1989 senesinde tavanı yükseltilerek yeniden inşa edilmiş ve minaresi yenilenmiştir.

Aetios Sarnıcı (Vefa Stadı)

Bizans döneminde, 419-425 yılları arasında şehrin valiliğini yapan Aetios tarafından yaptırıldığı için bu isimle anılmaktadır. Trakya'dan gelen suların depolandığı açık hava sarnıcıdır. Daha Bizans döneminde artık su toplanmamaya başlamıştır. Osmanlı döneminde ise bostan olarak kullanıldığı için 'Çukurbostan' olarak anılmaya başlanmıştır. 1926 senesinde Karagümrük Spor Kulübü'nün kurulması ile birlikte bu alan futbol sahası olarak kullanılmaya

başlanır, 1945 senesinde saha biraz da Karagümrüklüleri gücendirerek Vefa Spor'a devredilmiştir. Bu devir sırasında da hemen yanındaki yola dik olan kaleler, sahanın yönü değiştirilerek yola paralel hale getirilmiştir. Sarnıcın uzunluğu yaklaşık 250 metre, genişliği ise 85 metredir. Derinliği dipte biriken topraktan dolayı tam olarak bilinmemekle birlikte yaklaşık olarak 10-15 metre civarındadır.

Kariye Müzesi

Şehrin en eski manastırlarından birisi olan Kariye'nin adı Rumca 'Khora' kelimesinden gelmektedir. 'Khora' şehir dışı anlamına gelir. Netekim II. Theodosios bugün görünen surları yaptıranı kadar da (413) bu bölge surlar dışında kalmıştır.

Manastırın bulunduğu bölge daha IV. yüzyılda dini açıdan önemli bir yer haline gelmiştir. 298'de İzmit(Nikomedia)'te 84 müridi ile öldürülen Aziz Babylos sonradan buraya gömülür (Kuvvetle muhtemel 313'deki Milano Deklarasyonu-Hristiyan kıyımına son veren deklarasyon- sonrasında). Bu yüzden burası dinen ziyaret edilen bir hal almıştır ancak henüz bir kilisenin varlığından söz etmek mümkün değildir. Burada bir kilisenin varlığından bahsedilen ilk kayıt 740 yılına dayanır ve vefat eden Patrik Germanos'un buraya defni ile alakalıdır.

Burada bulunan kilise birçok kez harap hala gelir ve her seferinde tekrar tekrar inşa edilir. Bugün gördüğümüz halini XIV. Yüzyılda, İmparator II. Andronikos'un maliye bakanı Theodoros Metokhites yaptırır.

Kilise barındırdığı mozaikler ve freskolar sayesinde dünyanın en iyi korunmuş Bizans Kiliseleri arasında gösterilir. Fatih'in İstanbul'u fethi sonrasında 1511 senesinde camiye çevrilir. 1948 senesinde de ibadete kapatılarak müze haline getirilir.

www.istanbulgezginleri.com

 /IstanbulGezginleri

 /gezginist